

Vejledning til fagfolk i brug af Trivselslinealen

Denne vejledning er udarbejdet med det formål at sikre en fælles forståelse af, hvad Trivselslinealen er – og ikke er. I de sammenhænge, hvor Trivselslinealen anvendes sammen med forældre, er det den enkelte fagpersoners ansvar at introducere forældrene for Trivselslinealen og risiko- og beskyttelsesfaktorerne.

Trivselslinealen

Trivselslinealen er et dynamisk dialogværktøj, der kan anvendes hver gang et barns adfærd eller udvikling vækker faglig undren eller bekymring. Du skal altid dele en evt. bekymring med nærmeste kolleger/leder og som udgangspunkt også med forældrene og barnet. Når du bruger Trivselslinealen, kan du danne dig et her-og-nu billede af barnet og dets situation. Ved kontinuerlig anvendelse kan den skabe opmærksomhed på både reduceret og forbedret trivsel.

Formålet med Trivselslinealen er at nuancere, udfordre og kvalificere drøftelser og vurderinger og skabe refleksion over ens egne observationer og betragtninger. Anvendelsen af værktøjet vil skærpe opmærksomheden på børns trivsel, og kan dermed også have en opsporende effekt.

Trivselslinealen er skematisk opbygget, men da virkeligheden ikke altid kan "kommes i kasser" er det vigtigt, at du kigger nuanceret på barnets trivsel og ikke tager Trivselslinealen for bogstaveligt. Eksempelvis kan der tænkes situationer, hvor børn godt kan være i trivsel, selvom forældreomsorgen er midlertidigt reduceret og omvendt.

Risiko- og beskyttelsesfaktorer – og begrebet resiliens¹

Trivselslinealen er på bagsiden suppleret med en oversigt over risiko- og beskyttelsesfaktorer, som skal inddrages, når Trivselslinealen tages i anvendelse. Det er vigtigt at have in mente, at der er en meget kompliceret dynamik mellem risiko- og beskyttelsesfaktorer og oversigten kan aldrig betragtes som en facitliste. Et eksempel kan være 'anbringelse udenfor eget hjem', der på samme tid kan ansues som en risiko- og beskyttelsesfaktor. Det er således nødvendigt med en kritisk og reflekteret tilgang til begreberne. Ligeledes er det vigtigt at huske på, at ikke to børn er ens. To børn på samme alder og med samme identificerede risikofaktorer reagerer vidt forskelligt og vil dermed også kunne placeres vidt forskelligt på Trivselslinealen. Dette hænger nøje sammen med begrebet resiliens.

Resiliens er udtryk for, at nogle børn udvikler sig godt, selv om de er udsat for betydelige belastninger. Denne 'modstandskraft' hænger ikke alene sammen

med personlighedstræk (arv), men også med systemernes betydning (miljø). Man kan sige, at resiliens i høj grad er summen af ens beskyttelsesfaktorer, og at det handler om individets reaktion på, eller mentale og praktiske håndtering af stress eller vanskelige forhold.

I tillæg til ovenstående er også andre vurderingskriterier vigtige at have for øje:

- Antallet af risikofaktorer (kumulativ risiko: når flere risikofaktorer er til stede sideløbende eller tæt på hinanden)
- Risikofaktorerens varighed
- Risikofaktorerens alvorlighed og intensitet
- Om beskyttelsesfaktorerne er virksomme mod risikofaktorerne
- Beskyttelsesfaktorerens varighed

Sådan kan du konkret anvende Trivselslinealen – benyt evt. støtteværktøj

1. Beskriv/kryds af, hvilke beskyttende faktorer der er i forhold til barn, familie, netværk mv. Hent inspiration på Trivselslinealens bagside
2. Beskriv/kryds af, hvilke risikofaktorer du ser i forhold til barn, familie, netværk mv. Hent inspiration på Trivselslinealens bagside
3. Med afsæt i risiko- og beskyttelsesfaktorerne, har du nu et øjebliksbillede af barnet med dets individuelle sårbarhed, robusthed og livsvilkår
4. Gør dig nu overvejelser ift. hvad der kan gøres i barnets vante miljø (dagpleje, dagtilbud, skole, klub osv.)
5. Det er nu muligt at se på, hvor på Trivselslinealen barnet skal placeres. Vær opmærksom på, at når et barn placeres på linealen, er det altid et udtryk for dets aktuelle situation og de relationer barnet indgår i på det tidspunkt
6. Vurderingen kan kvalificeres, hvis flere fagfolk omkring barnet laver øvelsen, og I sammen reflekterer over, hvor I placerer barnet (produktion af merviden)
7. Når du har trykprøvet din vurdering sammen med øvrige fagpersoner, kan du overveje, hvilke aktører du kan inddrage som samarbejdspartnere. I nogle tilfælde kan problemerne klares i det daglige rum. Vurderes det, at der er behov for særlig støtte, er det nødvendigt at understøtte med indsatser i forhold til barn og familie.

Eksempler på fora, hvor Trivselslinealen kan anvendes

- På stuemøder, i inklusionsarbejdet, på medarbejderteam-møder, tværfaglige drøftelsesmøder mv. hvor enkelte børn drøftes
- På formøder til familieteam-møder kan det være et godt redskab at bruge sammen med forældrene, for at opnå fælles billeder på bekymringsgraden
- På familieteam-møder kan Trivselslinealen anvendes til at samstemme teamets vurderinger – og det kan understøtte kommunikationen med forældrene

¹ Er blandt andet skrevet med afsæt i Kvello, Øyvind (2013): Børn i risiko.

Sæt kryds
- det hjælper på overblikket

BARNET

BESKYTTELSESAKTØRER

- Afbalanceret temperament
- Positiv social orientering
- Konstruktiv brug af evner
- Positiv selvopfattelse
- Aktivt fritidsliv
- Kombination af autonomi og evne til at bede om hjælp, når der er behov for det
- Gode kommunikative evner
- Problemløser/konfliktløser
- Kan se sig selv udefra og andre indefra
- Empatisk
- Kan sætte mål, holde ud og fuldføre
- Kan udsætte egne behov og regulere impulser
- Kan samarbejde
- Gode skolefaglige præstationer
- Høj skolemotivation
- Viden om de forhold, der er belastende for barnet (fx diagnosekendskab)
- Viden om, at ydre belastende faktorer netop er ydre – og altså ikke er barnets skyld
- Hensigtsmæssig, og kritisk tilgang til, brug af sociale medier
- Sundt tilknytningsmønster

RISIKOFAKTØRER

- For tidlig født/lav fødselsvægt
- Problematisk temperament (fx udadreagerende eller indadvendt)
- Selvskadende adfærd
- Tilknytningsforstyrrelse
- Medfødt eller erhvervet fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, såsom hørenedsættelse, ADHD/ADD, Tourette, OCD, angst, Autismespektrumforstyrrelser mv.
- Ordblind
- Sproglige vanskeligheder
- Lavt selvværd
- Mobning
- Anbragt udenfor hjemmet
- Adopteret
- Traumatiseret
- Graviditets- og fødselskomplikationer
- Alvorlig/længerevarende sygdom
- Omsorgssvigt
- Utilstrækkelig hygiejne
- Misbrug/afhængighed
- Høj grad af motorisk uro
- Motoriske vanskeligheder (sansemotorisk, grov-, finmotorik)
- U hensigtsmæssig brug af sociale medier

FAMILIE

- Positiv forælder-barn-relation i de første barndomsår
- Varm, støttende og udviklingsfremmende relation til mindst én af forældrene eller anden omsorgsperson
- Gode søskendeforhold
- Gode positive relationer til personer i større familiesammenhæng (fx bedsteforældre m.m.)
- Forælders evne til at sætte og formidle klare regler og forventninger
- Forælders evne til at have overblik over, hvor barnet befinder sig udviklingsmæssigt, og hvordan det har det
- Forælder i stabilt arbejde med gode kollegiale relationer
- Meget ung mor/far
- Manglende kvalitet i det tidlige forælder-barn samspil
- Manglende interesse/støtte fra forælder
- Depression hos forælder
- Psykisk ustabilitet eller psykisk sygdom hos forælder
- Langvarig arbejdsløshed
- Selvmordstruet
- Forælders/søskendes død – især selvmord
- Kriminalitet
- Misbrug/afhængighed
- Aggressiv eller autoritær opdragelsesstil
- Eftergivende opdragelsesstil
- Uklare grænser og forventninger
- Utraditionel familie/levevis
- Dårlige søskenderelationer
- Sygdom/handicap i familien
- Vold i hjemmet
- Seksuelle overgreb
- Vanrøgt
- Forældre som selv er vokset op med omsorgssvigt, overgreb eller mishandling
- Familien har uafklaret opholdsstatus i landet
- Længerevarende, højt og alvorligt konfliktniveau mellem forældre og/eller mellem forældre og deres sociale netværk
- Overbeskyttende forældre
- Skilsmisse/sammenbragt familie
- Relativ fattigdom

NETVÆRK/
NÆRMILJØ

- Flere personer udenfor familien støtter barnet
- Gode relationer til de voksne i dagtilbud/skole
- Tydelige og realistiske forventninger til barnet
- Anerkendende, inkluderende og støttende miljø i dagtilbud/skole/fritidstilbud
- Positive relationer til jævnaldrende
- Positive og pro sociale venner
- Aktiv deltagelse i et fritidstilbud
- Målrrettet og respektfuld kommunikation mellem dagtilbud/skole og hjem
- God og tydelig klasseledelse, med klare regler og velorganiseret struktur
- Fortrolig og omsorgsfuld voksen
- Når mange risikofaktorer er til stede: at have adgang til støttende voksne, som har positiv, hyppig og langvarig kontakt med barnet
- Fysiske, psykiske og seksuelle overgreb fra mennesker uden for familien
- Anden etnisk baggrund/kultur
- Socialt belastet boligområde
- Dagtilbud/skole med høj andel af socialt belastede børn
- Manglende eller mangelfuld støtte fra de professionelle voksne
- Negativt miljø i dagtilbud/skole
- Negativ voksen-barn-relation i dagtilbud/skole
- Svag klasseledelse med uklare regler og manglende struktur i skolen
- Lavt niveau af forældreinvolvering i dagtilbud/skole
- Højt fravær fra dagtilbud/skole
- Udelukkende del af fællesskaber via medier, hvor man ikke er sammen fysisk
- Mangelfuld eller uhensigtsmæssig kommunikation mellem skole/dagtilbud og hjem
- Ingen fortrolig voksen